

Eiðis kommuna

Bygdirnar Eiði, Svináir og Ljósá

Stødd: 36.78 km²

Markatal: 49

Íbúgvar: 625

Húski: 187

Bygdarráðið:

Regin Ellingsgaard, form.

Knút Vesturdal

Hans Jákup í Kollsbyrgi

Signar Hammer

Petur Simonsen

Simun Pauli Eidesgaard

og Jógvan Mørkøre

Íbúgvaratalið síðani 1973

(1.1.)

1973 577

1974 581

1975 579

1976 592

1977 595

1978 597

1979 590

1980 600

1981 594

1982 601

1983 609

1985 625

— Er ráveruspurningurin loystur við Sancy?

— Sum støðan hevur verið nú í seinastuni, so hevur ráverutílgongdin verið goð. Men trupuleikin er tann, at Sancy kemur inn við stórar last 14. hvønn dag, so verður tað ein vika ímillum har litið er. Enn er ikki ein jøvn tílgongd, sum hevði verið ynskilið.

Hinir bátarnir, sum avreiða til Norðis, eru Tummas Nygaard og Norsøki. Hetta eru linubátar. Harafrat koma so fleiri deksfær og opnir bátar. Í vár hava rættliga nógvir fremmandir opnir bátar avreitt á Eiði. M.a. koma teir úr Sandoyinni.

Ikki fleiri opnir bátar!

— Tær stóru iløgurnar, sum eru gjørdar í nýggja havni á Eiði, hava tær gjørt, at fleiri fólk hava fingið sær bát?

— Tað kann ein ikki siga. Tað vóru fleiri deksfær, áðrenn havnin kom.

— Hvussu ber tað til?

— Tað er ilt at siga, men onkrar royndir hava verið gjørdar, og tær hava kanska ikki eydnast so væl.

Regin Ellingsgaard visir annars á, at øll havnin er sum ein bátahylur, men í ringasta veðri av útnyrðingi er havnin ikki nóg trygg til opnar bátar og vera teir tí tiknir upp um veturin. Ætlanin er so at bota um hetta. Í lötuni verður ein keta lögð út.

Fyrr fluttu bátarnir til Svináir at liggja í ódnarveðri. Hetta er tað ikki neyðugt longur.

Eitt virki — ein havn!

Vit spurdu eisini bygdarráðsformannin, um tað ikki hevði verið beturi, um tað bert var eitt flakavirki og ein stórri havn í Sundalagnum, soleiðis at tað slapp undan teimum stóru iløgnum í eina havn á Eiði — og at virkið og havn var gjørt á deyðavatni istaðin, antin á Gjánoyri ella við Svináir.

Til tað sigur hann: — Sæð frá einum fíggjarligum sjónarmiði, hevði tað helst verið betri. Ætlanin var upprunliga eisini at byggja Norðis í Svináum, men so skiftu menn bráðdliga støðu. Her er deyðavatni hevði ein havn kunnað verið munandi biligari.

— Men hevði tað ikki verið ein betri loysn, og tá kundir fólk koyrt teir fáu kilometr-

arnar til arbeiðis!

— Eg trúgvi, at hetta hevði gjørt, at fólk høvdu ikki búsett seg á Eiði men heldur nærri virkinum.

— Hevði tað tað ikki borið til at lagt tað soleiðis til rættis, at fólk fingi ein goðan ferðingarmøguleika og vórðu noyðd at byggja í heimbygdunum!

— Jú, hetta er so sanniliga ein spurningur um planlegging. Tað visir seg, at fólk vilja vera arbeiðsplassinum so nær til ber.

Regin Ellingsgaard viðgongur, at eitt virki, sum lá meira høgliga fyri enn tað á Eiði, hevði verið munandi biligari fyri samfelagið og hevði tað kunnað havt munandi betri rakstur enn verandi tvey virki hava í Sundalagnum.

Tað hevði so eisini borið til at fingið javnari tilgongd, og tú hevði kunnað stýrt virkinum betri enn teimum tveimum.

— Men hvussu gongur so at hava tvey flakavirki í Sundalagnum.

— Tað hevur gingið væl. Kanska ein at byrja við hugsaði, at tað var púra burturvið at loyvi varð givið til eitt virki aftrat, men tað hevur víst seg, at virkið í Vik klárar seg væl. Og tað, sum hevur gjørt, at virkið á Eiði ikki hevur klárað seg so væl seinstu árin, er tað, at virkið er ov gamalt og órationelt. Tað er longu 20 ára gamalt. Tað er gjørt í síni tíð til at taka ímóti 400 tonsom og tekur nú ímóti 5000 t. Nakrar útyggingar eru gjørdar sum rimuligt er, men tað er tiltrøngt við at nútíðsmensgera virkið.

Flakavirkið og fiskibátarnir eru eins og í nógvum øðrum bygdum eisini stórstu arbeiðsplassini á Eiði.

Vegarbeiði — Loran-støðin og lastbilar

Síðani kemur vegagerð, ið gevur arbeiði til einar 10 mans í kommununi. Tað er landsverkfrøðingurin, sum stendur fyri vegarbeiðinum og hevur verið arbeiðið seinstu árin at beta um veginar til og frá Eiði. Hetta arbeiði er enn ikki liðugt.

Á Loran-støðini arbeiða eisini nakrir mans. Ta fyrstu tíðina vóru her umleið 25-30 fólk, men síðani teknikkurin er vórðin meira framkomin er hetta talið minkað niður í 8-

10 mans.

Uppá fyrispurning um móguleiki er fyri at Loran-støðin verður niðurløgd sigur Regin Ellingsgaard, at tað hevur onkuntíð verið frammi, aftaná at tey nýggju navigatiónstólini eru komin, men mett verður ikki, at hetta verður í bræði. Loran C er eisini ein støð, sum verður brúkt av amerikanska kavbátflotanum.

— Tit eru sostatt ein tíðandi liður í amerikanska herflotanum!

— Tað kann ein kanska siga, men øll fiskiskipini brúka eisini Loran í lötuni — hetta til sera neyva staðfesting.

— Tað örögvar ikki at hava eina slíka týðningarmikla »hernadarstöð« í kommununi?

— Tað hava vit ikki hugsað so nógv um. Eg haldi ikki, at fólk kenna seg ótrygg við tí.

— Hevur tú sum bygdarráðsformaður innlit í tað, sum fyrigongur á Loran-støðini?

— Tað haldi eg, men sjálvandi, um tað er okkurt, sum ein ikki veit um, so er ilt at meta um tað. Men vit vitja javnan har við skulanæmingum og sleppa at siggja, hvussu hon virkar.

Regin Ellingsgaard dylur tað ikki fyri, at støðin hevur ein týðandi leiklut fyri navigatiónina hjá amerikanskum kavbátum — eftir fjølmøtlunum at døma.

Tað finnst eisini onnur smærri arbeiðsplass í kommununi. Eitt nú eru tað rættliga nógvir lastbilar har, sum hava úr at gera bæði við at flyta grót og tilfar í kommununi m.a. í samband við vatnorkuútyggingina og við at koyra aðrastaðni í landinum.

Ein eiðismaður hevur eitt betongvirki í einum grótbroti nærhendis Oyrabakka. Hann blandar betong og selur liðugt gjørt betong.

Hann hevur fleiri mans í arbeiði.

Vatnorkuútyggingin!

Hvat viðvikur vatnorkuútyggingini, so er veginur oman til okið, har kraftverkið skal vera, gjørdur, og nú eru

teir í ferð við at grava út fyrir sjálvum verkinum.

Ein av fyrstu døgnum verður so farið undir at minka um Eiðisvatn. Ein veit skal sprengjast soleiðis, at vatnið kann minkast og ein slúsa stoypast í. Henda slúsan skal brúkast til tess at kunna tappa vatn, um tað verður neyðugt.

Vit spurdu Regin Ellingsgaard, hvat hann persónliga heldur um vatnorkuútyggingina á Eiði. Hann sigur:

— Eg havi einki ímóti henni, og havi altíð verið fyrir slíkari útygging. Eg havi eisini verið við til at geva SEV loyvi bæði til vegir og til at byggja kraftstøð.

Tu heldur ikki, at tvær stórar byrgingar við Eiðisvatn fara at skemma náttúruna nakað?

— Tað valdist, hvat sjónarmiði ein hevur, antin ein hugsar rationelt ella kensluborið. Skal ein hugsa um kenslurnar, so er tað sjálvandi stórt spell, ti ein missir nakað við at fáa nakað. Men hinvegin, so gevur tað nakað av orku afturfyrir, nevniliga at vit fáa nýtt hestakreftirnar, sum annars bara renna til havs.

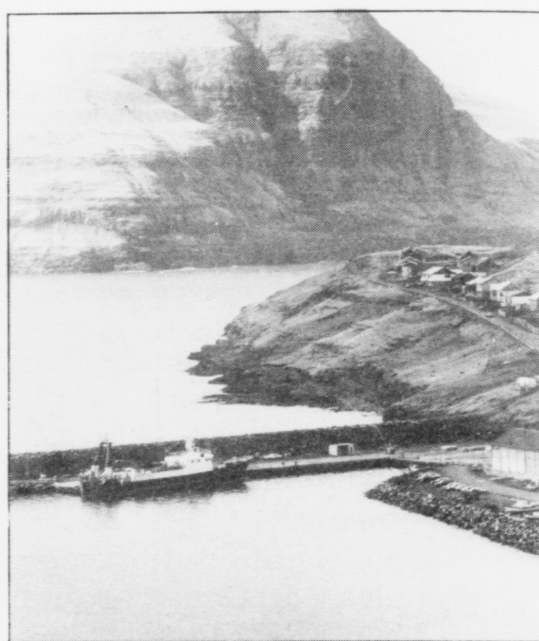
— Men hevði tú ikki heldur ynskt eina loysn, har Veðranes varð brúkt til orkuútygging og somuleiðis plassini í erva í norðara partinum av Eysturoyinni — heldur enn Eiðisvatn?

— Eg vil ikki siga heldur enn. Eg kundi hugsað mær báðar líka so frægt. Tað er helst ein tekniskur spurningur í tí. Jú stórri fallið verður, tess stórri orka kann fást úr somu nøgd av avfalli. So vórðandi verður høvi at byggja út bæði her og aðrastaðni.

Regin Ellingsgaard heldur, at tað er eingin ivi um, at vatnútyggingin við Eiðisvatn fer at hava ávirkan á náttúruna, ti stórar partur av økinum rundan um Eiðisvatn, serliga tann eystari parturin, fer undir vatn.

— Men sum heimahoyrandi á Eiði, heldur tú ikki, at tað er spell?

— Tað er spell, men vit mugu eisini hugsa um fyrimunnirnar vit kunnu fáa

Bygdarmyndin. Eiði í dag

burtur úr vatnorkuni.

— Men tað hevur verið fært fram, at tit kundu varðveitt Eiðisvatn í verandi líki, um ein kraftstøð heldur varð gjørd á eystaru síðu við Funning og vatnið fært hagar. Hevði tað ikki verið ein frægari loysn?

— Tað er tað sum er. Hvat er tann frægara loysnin! Summir siga tað, og summir siga hitt. Eg hevði altíð viljað havt ta frægastu loysnina og so er spurningurin, hvør er tann frægasta loysnin.

Eg havi kortini einki ímóti, at Eiðisvatn verður útygd.

— Men, leggur Regin Ellingsgaard aftrat, vit mugu geva fyrir at fáa. Hyggjst bert eftir, hvussu náttúran sær út, har teir mongu vegirnar eru lagdir. Har er berg allan vegin.

Fegin um gistingarhúsið

— Men aftur til arbeiðsplassini. Tit hava eitt gistingarhús

í bygdini, hvussu gongur við tí?

— Tað gongur hampuligvæl og gevur arbeiði til nøkur fólk ein part av árinum. Hava verið fitt av gestum summartíð. Tað hevur verið stóru tórvur á hesum gistingarhúsinum, og hevur tað verið gott høvi at bjóða fólki til bygdina. Tað meti eg hevur havt eina sera positiva ávirkan.

Í samband við flakavirkið og havnina so eru annars ætlanir frammi um at gera eina smiðu. Henda smiða skal taka sær av skipaumvælingum og øðrum. Regin Ellingsgaard sigur, at eir á havnækinum ætla at bjóða fólki móguleikan at byggja virki av ymsum slag.

Alingin

Alingin tykist eisini at fáa týðning fyri Eiðis kommunu. Fleiri umsóknir eru um at ala laks og sil og at byggja

Bygdarmyndin. Svináir í dag